

Müzik Teorisi Notları 15

-Hız Terimleri-

Ritim: Daha önce ritimden bahsetmiştik. Ritmi oluşturan şey nota değerleridir, yani 4'lük, 8'lik, 16'lık notaların süreleridir.

Tempo: Bir müziğin temposu ise o ritimleri hangi hızda çalacağımızı belirler. Ancak tempo sadece müziğin ilerleme hızı değildir, aynı zamanda bir müzik parçasının temel ruh halini de yansıtır. Dinlediğiniz çok çok yavaş bir müzik aşırı derecede kasvetli bir ruh haline girmenize neden olurken çok hızlı ve canlı bir parça neşenizi yerine getirebilir.

Besteciler eserleri için belirledikleri tempoyu iki şekilde ifade ederler; **sayılarla** ya da **İtalyanca hız terimleriyle**.

Sayılarla ifade

Metronom

Sayılarla ifade konusunu anlatmadan önce metronomdan bahsetmek gerekiyor.

Metronom, siz herhangi bir enstrümanı çalarken düzenli olarak tempo tutmaya yarayan bir alettir. Metronomla çalışırken çalışma hızınızı ayarlayabilirsiniz, çalıştığınız zor parçaları yavaştan başlayarak hızlandırabilirsiniz. Burada gördüğünüz metronom modeli eski tip, sarkaçlı metronom. Sesleri tok duyulur, kulağı rahatsız etmez. Tek kötü yanı mekanizmalarının çok

hassas olmasıdır. Yanlışlıkla düşürürseniz aksamaya başlarlar ve tamiri zordur.

Günümüzde artık çok daha uzun ömürlü olan pille çalışan metronomlar ya da cep telefonlarınıza indirebildiğiniz metronom uygulamaları kullanabilirsiniz.

Metronom nasıl kullanılır?

Metronomun üzerinde gördüğünüz rakamlar duyduğunuz her tık sesinin dakikada kaç defa atacağını belirtir. Örneğin metronom üzerindeki ibreyi 60'a getirirseniz duyduğunuz her tık sesi bir saniyeye eşit olacaktır. 80'e getirirseniz dakikada 80 defa vuracaktır. Ancak metronomun üzerinde sadece rakamlar değil bir de belirli rakam aralıklarının hangi tempoyu temsil ettiğini gösteren İtalyanca hız terimleri de vardır (Allegro, Moderato gibi...)

Ancak siz sekizlik, ikilik ya da noktalı dördlük notayı bir vuruş olarak düşünmek isterseniz, metronomu ona göre de ayarlayabilirsiniz.

$$\text{♩} = 80 \quad \text{♩.} = 80 \quad \text{♩} = 80 \quad \text{♩} = 80$$

Besteciler eğer kesinlik istiyorlarsa bazen eserlerinin üzerine İtalyanca tempo terimlerinin yanına metronom temposu da yazmayı tercih edebilirler.

III

Eğer besteci notanın üzerinde sadece hız terimi kullandıysa, o terimin karşılık geldiği aralığı metronom üzerinde bulup metronomunuzu ona göre ayarlayabilir ve ortalama bir fikre sahip olabilirsiniz.

Hız terimleri

Şimdi bestecilerin tempoyu ifade etmekte kullandıkları diğer yöntemden bahsedelim. Hız terimleri... Metronomun keşfinden önce bestecilerin istedikleri tempoyu aktarmalarının standart yolu İtalyanca hız terimleriydi.

En yavaştan en hızlıya doğru hız terimleri ve metronom tempoları:

- **Grave:** En yavaş tempo, çok çok ağır / 20-40
- **Largo:** Cenaze yürüyüşü kadar yavaş ve kasvetli / 40-60
- **Larghetto:** Largo kadar ağır değil / 60-66
- **Adagio:** Yavaşça / 66 – 76
- **Andante:** Orta yavaşlıkta, rahat yürüyüş temposunda / 76 – 96
- **Andantino:** Andanteden biraz daha hızlı / 96-108
- **Moderato:** Orta hızda / 108-120
- **Allegretto:** Allegro kadar hızlı değil / 120-132
- **Allegro:** Hızlı ve neşeli / 132-168
- **Vivace:** Canlı ve hızlı / 168-184
- **Presto:** Çok hızlı / 184-200
- **Prestissimo:** Çok çok hızlı / 200-208

Tempo deęiřtirici terimler

Müzik statik değildir, tempo da öyle...Bazen besteci parçanın aynı tempoyla devam etmesini istemez ve parça içerisinde belirli bir müzik cümlesinin farklı tempoda çalınmasını talep eder, bunun için kullanılan terimler:

- **Accelerando:** Gittikçe hızlanarak (accel...)
- **Stringendo:** Tempoyu sıkıştırarak hızlan
- **Doppio movimento:** İki kat daha hızlı
- **Ritardando (rit., ritard.):** Gittikçe yavaşlayarak
- **Rallentando (rall.):** Gittikçe yavaşlayarak
- **Calando:** Daha yavaş ve yumuşak
- **A tempo:** Parçanın orijinal temposuna geri dön
- **Rubato:** Esnek tempo; isteğe göre hızlanıp yavaşlanabilir.
- **Ritenuto:** Aniden yavaşla

Yardımcı terimler

Standart hız terimlerine ek olarak tempoyu biraz daha fazla yön verecek şekilde değiştiren terimlerdir:

- **poco a poco:** azar azar (Örn: poco a poco cresc...)
- **assai:** çok (Örn: Allegro assai)
- **molto:** çok (Örn: molto rit.)
- **con:** ile (**con ped.** / pedalla çalınacak)
- **meno:** daha az (Örn: **poco meno mosso:** biraz daha az hareketli)
- **non troppo:** çok fazla değil (örn: **allegro non troppo** / hızlı ama çok da değil)
- **più:** daha fazla (Örn: **più moso** / biraz daha hızlı - **più lento** / biraz daha yavaş)
- **pochissimo:** çok az (Örn: Pochissimo rall.)
- **poco:** biraz (un poco adagio)
- **quasi:** neredeyse (Quasi adagio)

!!! ÖNEMLİ NOT

Burada bahsettiğim konular hakkında daha detaylı bilgi için Youtube kanalımdaki “Hız Terimleri” videomu izleyebilirsiniz:

Hız Terimleri: <https://www.youtube.com/watch?v=HKfJdxRQ4AE&t=17s>